Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Львівський навчально-науковий центр професійної освіти
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

з нагоди 30-річчя створення
Львівського навчально-наукового центру професійної освіти

30

Львів – 2024

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Львівський навчально-науковий центр професійної освіти
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

з нагоди 30-річчя створення
Львівського навчально-наукового центру професійної освіти

Львів – 2024

Dragomanov Ukrainian State University
Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education
International charity organization "Leader of the Quality"

MODERN CHALLENGES OF VOCATIONAL EDUCATION: THEORY AND PRACTICE

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

on the occasion of the 30th anniversary of creation Lviv Educational and Scientific Center of Professional Education

Lviv – 2024

УДК: 37. 01 : 001

Сучасні виклики професійної освіти: теорія і практика: зб. наук. праць з нагоди 30-річчя створення Львівського навчально-наукового центру професійної освіти / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Львів, 2024. 157 с.

Головний редактор:
Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:
Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)
Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)
Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники вищих навчальних закладів висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних методик та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024
© Львівський навчально-науковий центр професійної освіти, 2024
© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2024
© Автори статей, 2024

інноваційної діяльності, д) матеріальна зацікавленість. Відсутність таких мотивів свідчить про те, що інноваційна діяльність відбувається стихійно, часто без врахування реальних потреб і можливостей аграрного університету [4].

Таким чином, побудова системи інноваційної світи в аграрних закладах освіти має здійснюватися на принципах універсальності, системності, безперервності, мобільності, інтеграції з наукою та виробництвом, міждисциплінарності.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 338–340.

2. Колісник-Гуменюк Ю.І. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх педагогів профільного і професійного навчання. *Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи*: зб. наук. праць / [гол. ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ–Львів–Бережани–Кєльце, 2022. Вип. 10. С. 19–22.

3. Лузан П.Г., Дьомін А.І., Рябець В.І. Формування активності студентів у навчанні. Київ : Вища школа, 1998. 192 с.

4. Олійник Н. А. Використання інноваційних технологій навчання в підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки.* 2020. Випуск 75. С. 150–153.

5. Отич О.М. Мистецтво у розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : Комплекс навчально-методичного забезпечення викладання психолого-педагогічних дисциплін: у 3-х ч. Полтава : Інтер Графіка, 2006. Ч. ІІ : Лекції з педагогіки. 150 с.

УДК: 37.01:141

Дубовик Оксана, *викладач кафедри технологічної освіти,*
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Львів, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ОСВІТНІЙ ПОЛІТИЦІ

У статті проаналізовано низку документів міжнародних організацій стосовно освітньої політики; наголошується на актуальності для України дослідження освітніх стратегій міжнародних організацій в контексті європейської та світової інтеграції.

Ключові слова*: освітня політика, міжнародна організація; Україна; ЮНЕСКО; Світовий банк; Організація економічного співробітництва та розвитку.*

Dubovyk Oksana, *lecturer of Technological Education Department,*
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University, Lviv, Ukraine

STRATEGIC GUIDELINES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN EDUCATION POLICY

The article analyzes a number of documents of international organizations regarding educational policy; the relevance of studying educational strategies of international organizations in the context of European and world integration is emphasized for Ukraine.

***Keywords**: educational policy, international organization; Ukraine; UNESCO; The World Bank; The Organization for Economic Co-operation and Development.*

Двадцять перше століття генерує нову картину світу, де поряд із техно-технологічним прогресом загострюються виклики, що зумовлюють необхідність реалізації нового погляду на освіту. Глобальний характер цих викликів (старіння населення, швидкі темпи урбанізації, міжнародна міграція, стрімкий розвиток інформаційно-комунікативних технологій, тощо) актуалізує роль міжнародних організацій у пошуках рішень наднаціонального характеру в усіх сферах життя людства включно з освітою.

Політиці міжнародних організацій в освіті присвячено праці О. Байталюк, М. Бойченко, Є. Краснякова, Т. Логвиненко, О. Локшиної, Л. Навари, О. Огієнко, О. Першукової та ін. Вітчизняні дослідники акцентують на таких важливих функціях міжнародних організацій, як розроблення освітніх стратегій світового та континентальних масштабів, координація та інтеграція зусиль для подальшого розвитку освіти в умовах викликів сучасності, вплив на формування освітньої політики державами, тощо. Зокрема, О. Локшина наголошує на такій місії, як формування спільного освітнього простору, а також вбачає не менш важливою роль каталізатора міжнародного діалогу щодо напрямів розвитку освіти [1].

Визначальну роль у розробленні стратегій розвитку освіти у світі сьогодні відіграють Організація Об'єднаних Націй (ООН) з її спеціалізованими установами та підрозділами, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Світовий банк, Європейський Союз (ЄС), які визнають освіту одним із вирішальних факторів соціально-економічного розвитку й процвітання суспільства, а також потужним засобом вирішення різноманітних глобальних проблем. Зокрема, Організація Економічної Співпраці і Розвитку (*The Organisation for Economic Co-operation and Development*) започаткувала проєкт «Майбутнє освіти і навички 2030» (*The Future of Education and Skills 2030*), метою якого є допомогти країнам знайти відповіді на два актуальні питання: «Які знання, навички, ставлення та цінності знадобляться сучасним студентам зараз для успішного існування в 2030 році?» і «Чи зможуть освітні системи ефективно розвивати ці знання, навички, ставлення та цінності?». Автори проєкту зазначають, що нині суспільство стикається з безпрецедентними викликами, викликаними прискоренням глобалізаційних процесів і швидшими темпами розвитку сучасних технологій. «Ми не можемо передбачити майбутнього; але ми повинні бути відкритими і готовими до цього. Діти, які почнуть навчатися у

2018 р., стануть молодими людьми у 2030 р. Школи можуть підготувати їх до робочих місць, які ще не створені, до технологій, які ще не винайдені, до вирішення проблем, які ще не передбачалися. Використовувати можливості та знаходити рішення буде спільною відповідальністю» [2, с. 2], закликаючи уряди, освітніх лідерів, а також педагогів, учнів, студентів та їхніх батьків, соціальних партнерів, роботодавців виробити спільне бачення освітніх перспектив. Підкреслюється, що «студенти, які найкраще підготовлені до майбутнього, є агентами змін – вони зможуть позитивно впливати на своє оточення, змінювати майбутнє, розуміти наміри, дії та почуття інших, а також передбачати короткострокові та віддалені наслідки того, що відбувається» [2, с. 4-5]. Наголошується, що студентам знадобиться широкий спектр умінь, навичок і компетенцій, включаючи когнітивні та метакогнітивні (критичне й творче мислення, саморегуляція, вміння вчитися, тощо); соціальні та емоційні (емпатія, самоефективність, взаємодія, співпраця); практичні та фізичні (використання нових пристроїв інформаційно-комунікаційних технологій, тощо). Використання цього ширшого діапазону знань, умінь, навичок і компетенцій буде опосередковано ставленням і цінностями (наприклад, мотивація, довіра, усвідомлення й повага до різноманітності світу, доброчесність, тощо), які можна спостерігати на особистому, місцевому, суспільному та глобальному рівнях і які необхідно виховувати й розвивати у студентів.

У цьому зв’язку особливої актуальності сьогодні набувають проблеми підготовки педагогічних кадрів, на чому й наголошується у багатьох міжнародних документах. Бути педагогом – це складне покликання, в якому суспільне тісно пов’язане із особистим, зазначається у документах ЮНЕСКО. Бути успішним педагогом передусім вимагає співпереживання, компетентності, знань і глибоких морально-етичних переконань. Разом із тим, учителі повинні визнавати здатність своїх учнів до співпраці та навчання у ході їхньої педагогічної взаємодії. [3, с. 84]. У ЮНЕСКО закликають до переосмислення педагогічної освіти, щоб вона відповідала пріоритетам освіти і чіткіше орієнтувалося на майбутні суспільні виклики та перспективи. Підтримка цієї професії вимагає зміни ролі вчителів таким чином, щоб їхні професійні успіхи забезпечувалися завдяки співпраці між колективами, були підкріплені необхідними знаннями, навчально-методичними ресурсами та інфраструктурою.

Одним із можливих напрямів для створення новітньої системи навчання й підвищення кваліфікації педагогів експерти ЮНЕСКО вважають співробітництво різних суб’єктів, пов’язаних з педагогічною освітою (дослідників, асоціацій вчителів, громадських організацій, державних органів, тощо) [3, с. 90].

Окрему увагу приділено у документах ЮНЕСКО вчителям-початківцям. Зазначається, що перехід від підготовки до практичної роботи є насправді вирішальним етапом у професійному становленні викладача, проте цей етап часто ігнорується як в освітній політиці, так і в самій професії, внаслідок чого саме у перші роки роботи спостерігається найвищий рівень відсіву вчителів. Професійні знання про викладання вимагають процесів інтеграції та соціалізації за участю педагогічних навчальних закладів, шкіл і досвідчених вчителів, необхідною є допомога при плануванні уроків, наставництво з боку досвідченіших колег. Наголошується, що професійний розвиток і саморозвиток має бути частиною безперервного процесу, що починається з початкової педагогічної освіти та навчальної практики під відповідним керівництвом, за якими йдуть введення на посаду, наставництво та регулярне підвищення кваліфікації без відриву від роботи. Ефективне просування по кар'єрних сходах має бути пов'язане із безперервним професійним розвитком, який орієнтований на повсякденну роботу вчителя, узгоджується з нею і легко інтегрується у професійну практику [3, с. 91].

Ці методологічні підходи, закладені у документах і положеннях багатьох міжнародних організацій, активно впроваджуються у педагогічну теорію та освітню практику розвинутих країн світу, які необхідно ретельно вивчати і розглядати з урахуванням національних особливостей для пошуку оптимальних та ефективних шляхів удосконалення вітчизняної системи освіти.

Список використаних джерел

1. Локшина О. Стратегічні орієнтири міжнародних організацій у галузі освіти. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 2. С. 5–14.

2. Education 2030: The Future of Education and Skills, 2018. URL: https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018)

3. Reimagining our futures together: a new social contract for education. Report from the International Commission on the futures of education. Paris: UNESCO, 2021. 188 p. URL : https://doi.org/10.54675/ASRB4722.